

בעניין:

1. _____, ת.ז. _____
2. _____, ת.ז. _____
3. _____, דרכון אמריקאי _____
4. _____, דרכון אמריקאי _____
5. _____, ת.ז. _____
6. _____, ת.ז. _____
7. **המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר.**

ע"י ב"כ עוה"ד יותם בן הלל (מ.ר. 35418) ו/או יוסי וולפסון
(מ.ר. 26174) ו/או חוה מטרס-עירון (מ.ר. 35174) ו/או סיגי בן-
ארי (מ.ר. 37566) ו/או עביר גיבראן (מ.ר. 44346) ו/או עידו
בלום (מ.ר. 44538) ו/או נירית היים (מ.ר. 48782)
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. **שר הפנים**
2. **מנהל מינהל האוכלוסין**
3. **מנהלת לשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית**

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
רח' מח"ל 7, ירושלים
טל: 02-5419555; פקס: 02-5419581

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם ליתן טעם:

- א. מדוע לא יאפשרו לעותרים לעיין בכל המסמכים המצויים בתיקם האישי בלשכת המשיבה 3, ולקבלם לידיהם. בכלל זאת, כל המסמכים אשר נשלחו על ידם או על ידי באי כוחם אל המשיבים;
- ב. מדוע לא תינתן הנחייה לעובדי המשיבים לאפשר לכל אדם, אשר תיקו האישי מתנהל בלשכות מינהל האוכלוסין, לעיין בתיקו האישי ולצלם מסמכים מתוכו.

פתח דבר

1. עניינה של עתירה זו במימוש זכותו של אדם לעיין בתיקו האישי, הנמצא אצל הרשות המינהלית. זכות זו, העומדת לכל אדם, היא זכות המובנת מאליה בכל חברה מתוקנת. מקורה של הזכות הוא בחובת הנאמנות של המדינה כלפי נתיניה. המידע שמחזיקות רשויות השלטון,

מוחזק על ידיהן בנאמנות. משכך, כל מידע שנמצא אצל הרשויות אמור להיות נגיש לעיונו של הפרט.

עקרונות וזכויות לחוד, ומציאות לחוד.

2. העותרים הם בני זוג, תושבי מדינת ישראל, וילדיהם. בקשתם של בני הזוג לרשום שניים מילדיהם בישראל הוגשה כבר למעלה משנתיים, אולם רק לאחרונה נאותו המשיבים להתחיל לטפל בה. במסגרת זאת, דרשו המשיבים לאחרונה כי העותרים יסורו ללשכתם למטרת שימוע.

3. העותרים ביקשו כי, לפני שייערך השימוע, יוכלו לעיין במסמכים הנמצאים בתיקם האישי בלשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית. לכאורה, בקשה מובנת, מעוגנת בדין ופשוטה לביצוע.

4. לא כך חושבים המשיבים. הם מסרבים להעביר לידי העותרים את המסמכים, וזאת ללא כל הנמקה ותוך הסתמכות על סעיף בחוק מרשם האוכלוסין, אשר כלל אינו רלוונטי לענייננו.

5. במסגרת עתירה זו, יטענו העותרים, כי החלטתם של המשיבים איננה יכולה לעמוד. לא זו בלבד שחוק מרשם האוכלוסין מחייב את המשיבים ליתן לעותרים זכות עיון בתיקם האישי, אלא שסירובם של המשיבים לעשות כן גם סותר עקרונות יסוד, המעוגנים בכללי הצדק הטבעי, ונוגד התנהלות סבירה של רשות מינהלית. רשות שלטונית, המסתירה במכוון מידע מנתינה, היא רשות המפירה את חובת הנאמנות להם. משרד ממשלתי, המסרב לאפשר לאדם לעיין בתיקו האישי, הוא משרד המתנהל במחשכים, והמעיד על עצמו כמי שפועל בניגוד לטובת הפונים אליו – אזרחי המדינה ותושביה.

6. לצערנו, שמו של משרד הפנים כבר יצא למרחוק כמפיר שיטתי של עקרונות ההגיונות והשקיפות בכלל, ושל הזכות לקבלת מידע בפרט. רק לאחרונה, ביקר בית המשפט לעניינים מינהליים בחריפות רבה את נוהגו רב השנים של מינהל האוכלוסין, להסתיר את הנהלים וההנחיות שעל פיהם הוא פועל. בית המשפט הורה למינהל האוכלוסין לפרסם לאלתר את אותם נהלים והנחיות. בית המשפט הדגיש, כי חובת הפרסום המיידית נובעת, בין היתר, מסוג הסמכויות שמפעיל מינהל האוכלוסין, הנוגעות לזכויות יסוד מהמעלה הראשונה. (ראו: עת"מ (י-ם) 530/07 **האגודה לזכויות האזרח בישראל ואח' נ' משרד הפנים**, תק-מח 2007 (4) 10803).

7. ועוד לאחרונה: בבדיקה שערכה השנה התנועה לחופש המידע, נמצא כי מבין כל משרדי הממשלה, המשרד שהתעלם באופן הבוטה ביותר מהוראות חוק חופש המידע הוא משרד הפנים¹. אמנם, עניינה של עתירה זו איננו בחוק חופש המידע – כפי שיובהר להלן, המשיבים מחויבים להעביר לרשות העותרים את המידע הנוגע להם ללא כל קשר להוראות החוק – אולם זלזולו של משרד הפנים בהוראות חוק חופש המידע מקרין, כמובן, גם על ענייננו שלנו.

¹ ראו: ליאור דטל, **כישלון מהפכת השקיפות: יש חוק, אין מידע**. פורסם ביום 19.8.2008 ב: The Marker. ניתן לצפות במאמר בקישור:

http://www.themarker.com/tmc/article.jhtml?ElementId=skira20080819_1012977&log=true

8. בית המשפט הנכבד מתבקש אפוא להבהיר למשיבים את חובתם, כרשות מינהלית, לפעול בהתאם לעקרונות הצדק הטבעי ובהתאם לעקרונות של שקיפות והגינות. קיום חובות אלה יביא ממילא להכרה כי יש לאפשר לעותרים לממש את זכותם לעיון בתיקם האישי.

הצדדים לעתירה

9. העותרים 1 ו-2 (להלן: **העותרים**) הם תושבי מדינת ישראל, המתגוררים בירושלים. לעותרים ארבעה ילדים, המתגוררים עם הוריהם בירושלים:

____, העותרת 3, נולדה בארצות הברית ביום 10.2.1994, בעלת אזרחות אמריקאית, לא רשומה בישראל; ____ , העותרת 4, נולדה בארצות הברית ביום 13.4.1997, בעלת אזרחות אמריקאית, לא רשומה בישראל; ____ , העותרת 5, נולדה בירושלים ביום 7.4.1999, בעלת אזרחות אמריקאית, רשומה כתושבת קבע בישראל; ____ , העותר 6, נולד בירושלים ביום 25.3.2002, בעל אזרחות אמריקאית, רשום כתושב קבע בישראל.

10. באשר לעותרות 3 ו-4, בקשות לרישומן נשלחו למשיב עוד ביולי 2006. מאז, משך למעלה משנה ותשעה חודשים, המשיבה איננה מכריעה בעניינן.

11. העותרת 7 היא עמותה רשומה, אשר שמה לה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות או קיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בפני ערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת אנשים שזכויותיהם נפגעו.

12. המשיב 1 הוא השר המוסמך על פי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, לטפל בכל הנושאים הנובעים מחוק זה, ובהם בקשות לקבלת מעמד בישראל, לרבות בקשות לאיחוד משפחות ולרישום ילדים.

13. המשיב 2 הוא מנהל מינהל האוכלוסין בישראל. בהתאם לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד–1974, האציל המשיב 1 למשיבים 2 ו-3 מסמכויותיו בנוגע לטיפול ואישור בקשות לאיחוד משפחות ולהסדרת מעמדם של ילדים, המוגשות על ידי תושבי הקבע של המדינה המתגוררים בירושלים המזרחית. כמו כן, המשיב 2 משתתף בהליכי קביעת המדיניות בנוגע לבקשות לקבלת מעמד בישראל מתוקף חוק הכניסה לישראל והתקנות שהוצאו מכוחו.

14. המשיבה 3 (להלן: **המשיבה**) מנהלת את הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית. בהתאם לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד–1974, האציל המשיב 1 למשיבים 2 ו-3 מסמכויותיו בנוגע לטיפול ואישור בקשות לאיחוד משפחות ולהסדרת מעמדם של ילדים, המוגשות על ידי תושבי הקבע של המדינה המתגוררים בירושלים המזרחית.

עניינם של העותרים 6-1

15. העותר, יליד 1957, נולד בשכם ועבר לירושלים עם משפחתו בהיותו תינוק. העותר גדל והתחנך בבית חנינה. בהמשך קיבל מעמד של תושב קבע. בשנות השבעים יצא העותר למצרים ואחר כך לארצות הברית, למטרת לימודים. באותה תקופה הגיע העותר אחת לשנה לביקורים בירושלים.

16. העותרת נולדה בירושלים בשנת 1965 וגדלה בשכונת מוסררה. גם העותרת קיבלה מעמד של תושבת קבע. בשנת 1993 באו העותרים בברית הנישואין. בשנים 1993-1999 התגוררו העותרים בארצות הברית, למטרת עבודה, תוך שהם מגיעים לביקורים בירושלים מפעם לפעם. העותרים קיבלו במהלך תקופה זו דרכונים אמריקאיים. באותה תקופה נולדו בנותיהם הגדולות, העותרות 3 ו-4. בשנת 1999 חזרה המשפחה לירושלים והתגוררה כאן תקופה של שנה וחצי, אולם לאחר שהעותר התקשה למצוא עבודה בירושלים, חזרו העותרים לארצות הברית והתגוררו שם עד לשנת 2002. בשנה זו חזרה העותרת לישראל לתקופה של ארבעה חודשים וילדה בירושלים את בנה, העותר 6. העותר הצטרף אליה מאוחר יותר למשך חודשיים. העותרים נסעו שוב לארצות הברית וחזרו סופית לירושלים במאי 2005.

17. מרכז חיי המשפחה נמצא כיום, בכל מובן אפשרי, בירושלים. המשפחה מתגוררת בבית חנינה, בבית השייך למשפחתו של העותר. ילדיהם של בני הזוג לומדים כולם בבתי ספר בירושלים. ביום 27.12.2005 נערכה חקירה של הביטוח הלאומי בעניינם של העותרים והחל מיום 23.5.2005 העותרים מוכרים על ידי המוסד לביטוח לאומי ומקבלים קצבאות ילדים. העותרים וילדיהם – העותרת 5 והעותר 6 גם מבוטחים בביטוח בריאות.

טיפול של המשיבה בבקשה לרישום ילדים

18. ביום 6.7.2006 הגישו העותרים בקשה לרישום העותרות 3 ו-4 במרשם האוכלוסין הישראלי (בקשה מספר 1293/06). לבקשה צירפו העותרים מסמכים רבים, המעידים על קיומו של מרכז חיים בירושלים.

הקבלה עבור הגשת הבקשה מצ"ב, מסומנת ע/1.

19. בשלב זה פנו העותרים לעותרת 7. ביום 21.10.2007 פנתה העותרת 7 למשיבה בעניינם של העותרים. העותרת 7 דרשה כי בחלוף שנה ושלושה חודשים מאז פנו העותרים למשיבה – תתקבל הכרעה בבקשה.

מכתבה של העותרת 7 מצ"ב, מסומן ע/2.

20. לאחר שלא התקבלה כל תשובה מלשכת המשיבה, פנתה העותרת 7 ביום 12.2.2008 במכתב נוסף למשיבה. למכתבה צירפה העותרת 7 מסמכים מעודכנים, המעידים על קיומו של מרכז חיים בירושלים.

המכתב מצ"ב, מסומן ע/3.

21. ביום 6.3.2008 שלחה העותרת 7 מכתב תזכורת נוסף למשיבה.

המכתב מצ"ב, מסומן ע/4.

22. ביום 2.4.2008 שלחה העותרת 7 מכתב תזכורת נוסף למשיבה.

המכתב מצ"ב, מסומן ע/5.

הבקשה לעיון במסמכי תיקם של העותרים

23. ביום 15.4.2008 התקשרו לביתם של העותרים מלשכת המשיבה וביקשו כי העותרים יסורו ללשכת המשיבה ביום 10.6.2008, למטרת שימוע. העותרים ביקשו לקבל את התמונה המלאה של הטיפול בפניותיהם ללשכת המשיבה, במהלך השנים, בטרם ייערך השימוע. משכך, פנו העותרים ללשכת המשיבה ביום 19.5.2008, וביקשו להעביר לידיהם את כל ההתכתבויות בינם לבין לשכת המשיבה, שנערכו עד כה. העותרים ציינו במפורש, כי פנייתם מתייחסת הן למכתבים שנשלחו ללשכת המשיבה והן למכתבים שנשלחו לעותרים מטעם המשיבה. העותרים הסבירו, כי בידי העותרים ובידי באי כוחם בעבר לא נמצאים העתקים של מכתבים שנשלחו ללשכת המשיבה, ועל כן מבוקשים גם מסמכים אלה.

מכתבם של העותרים מצ"ב, מסומן ע/6.

24. ביום 27.5.2008 נתקבל אצל העותרת 7 מכתבה של המשיבה, הקובע כדלקמן:

בהמשך לבקשתך מצורפים בזאת התכתבויות מלשכתנו שנערכו עם מרשך. באשר להעתקים של מכתבים שנשלחו אלינו בעבר אין באפשרותנו להעביר מכתבים אלו. עליך לפנות לגורמים אשר העבירו את המכתבים.

למכתבה של המשיבה צורפו שתי פניות שנשלחו לעותרים: פנייה אחת מיולי 2006, אשר נשלחה לעורך דין קודם של העותרים, ופנייה אחת מאפריל 2008. מכתבה של המשיבה מצ"ב, מסומן ע/7.

25. ברי כי אין במכתב זה כדי להשיב כנדרש לפניית העותרים.

ראשית, עולה התמיהה – האם אכן מדובר בכל המכתבים שנשלחו אי פעם לעותרים מטעם המשיבה?

שנית, וחמור מכך, המשיבה מציינת בתשובתה כי אין באפשרותה להעביר לידי העותרים מכתבים שנשלחו אליה מטעמים של העותרים או באי כוחם. טענה זו הועלתה ללא כל נימוק. בנוסף, ועל אף שהוסבר למשיבה, כי בידי העותרים ובידי באי כוחם בעבר לא נמצאים העתקים של מכתבים שנשלחו למשיבה בעבר, ציינה המשיבה במכתבה כי "עליך לפנות לגורמים אשר העבירו את המכתבים...".

26. לאור תשובה מקוממת זו, פנה הח"מ ביום 1.6.2008 טלפונית לגב' טלי כהן מלשכת המשיבה. הגב' כהן ציינה כי על פי נוהלי הלשכה, לא ניתן להעביר לידי העותרים העתקים של מסמכים הנמצאים בתיקים של הפונים אל הלשכה (מלבד מסמכים שנשלחו מטעם הלשכה אל הפונים), אלא רק באמצעות הליך המתנהל בבית משפט.

27. תשובתה של הגב' כהן לא היתה נהירה לח"מ. אשר על כן, פנה הח"מ ביום 3.6.2008 טלפונית לגב' חגית וייס, מנהלת לשכת המשיבה. הגב' וייס אישרה את הפרקטיקה האמורה.

28. במאמר מוסגר יצוין, כי בשיחת טלפון שערך הח"מ ביום 4.6.2008 עם הגב' כהן, סוכם כי השימוע שנקבע לעותרים ליום 10.6.2008 יבוטל, וזאת עד אשר בקשתם לקבל את המסמכים האמורים תוכרע.

29. לאור האמור, פנו העותרים ביום 16.6.2008 ללשכת היועץ המשפטי של המשיבים 1 ו-2. במכתבם, ביקשו העותרים כי המשיבים יבהירו:

א. מדוע לא ניתן להעביר אל העותרים העתקים של כל המסמכים המצויים בתיקים האישי של העותרים בלשכות המשיבים;

ב. מדוע לכל אדם, אשר תיקו מתנהל אצל המשיבים, אין זכות לעיין בתיקו האישי;

ג. אם אכן קיים נוהל השולל זכות עיון זו – ביקשו העותרים לקבל לידיהם נוהל זה.

מכתבם של העותרים מצ"ב, מסומן ע/8.

30. ביום 14.7.2008 התקבל במשרד העותרת 7 מכתבה של הגב' טלי כהן מלשכת המשיבה, הקובע:

לקבלת מידע על צילום חומר מהתיק האישי אנא פנה לאתי שרון, מנהלת מרשם ודרכונים במשרד הפנים.

מכתבה של הגב' כהן מצ"ב, מסומן ע/9.

31. לאור זאת, פנו העותרים ביום 15.7.2008 לגב' אתי שרון. העותרים חזרו על דרישתם כי: המשיבים יאפשרו לעותרים לעיין בכל המסמכים המצויים בתיקים האישי בלשכת המשיבה (בכלל זאת, כל המסמכים אשר נשלחו למשיבה על ידיהם או על ידי באי כוחם), ולקבל מסמכים אלה לידיהם; תינתן הנחיה לעובדי המשיבים לאפשר לכל אדם, אשר תיקו האישי מתנהל בלשכות המשיבים, לעיין בתיקו האישי ולצלם מסמכים הנוגעים לעניינו מתוכו; אם אכן, כנטען על ידי המשיבים, קיים נוהל השולל זכות עיון זו – ביקשו העותרים לקבל נוהל זה לידיהם.

מכתבם של העותרים מצ"ב, מסומן ע/10.

32. ביום 3.8.2008 התקבל אצל העותרת 7 מכתבה של הגב' שרון, הקובע כדלקמן:

כידוע לך, על פי סעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין, עיון במרשם יהיה פתוח רק למפורטים להלן ולצורך מילוי תפקידם:

1. לשר הפנים או מי שהוסמך לכך.
 2. לשר הביטחון או מי שהוסמך לכך.
 3. לשר הביטחון או מי שהוסמך לכך (מדובר בטעות. נוסח החוק הוא: היועץ המשפטי לממשלה או נציגו – י.ב.).
 4. למשטרה.
 5. מי שבית משפט או בית דין דתי הסמיכו לכך לעניין פלוני העומד ותלוי לפנייהם.
 6. רושם נישואין או מי שהרושם הסמיכו לכך.
- מכאן שאין סמכות לתת הנחיה לעובדי לשכת מינהל האוכלוסין לאפשר לכל אדם לעיין בתיקו ולצלם מסמכים.

מכתבה של הגב' שרון מצ"ב, מסומן ע/11.

33. כבר עתה ייאמר כי החלטה זו של המשיבים איננה יכולה לעמוד. מטרתו של סעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין, הסעיף עליו נסמכת הגב' שרון בהחלטתה, היא להגן על פרטיותם של הרשומים במרשם. לצורך זה, מונה הסעיף מספר מצומצם של בעלי תפקידים המוסמכים לעיין במרשם. אולם אין בסעיף זה כדי למנוע מתן מידע על המרשם ועל המסמכים בו מכל אדם המבקש מידע בנוגע לרישום לגביו במרשם. עניין אחרון זה מוסדר בסעיף 29 (א) לחוק הקובע כי "כל אדם רשאי לקבל ידיעה בנוגע לרישום לגביו במרשם וכן העתק או תמצית מן הרישום".

34. הנה כי כן, החלטת המשיבים פוגעת בזכותם של העותרים, זכות העומדת לכל אדם, לקבל מידע באשר לרישום לגביהם במרשם (במקרה זה – המסמכים הנמצאים בתיקו האישי בלשכת המשיבה). זאת, דווקא תוך הסתמכות על סעיף שבא להגן על הרשומים במרשם מפני פגיעה בפרטיותם על ידי גורמים זרים.

35. בשל החלטתם זו של המשיבים, וכדי לאפשר לעותרים לעיין בתיקם האישי בטרם עורכת להם המשיבה שימוע ובטרם מתקבלת החלטה בעניינם – מוגשת העתירה דנן.

המסגרת המשפטית

36. לעותרים עומדת הזכות לעיין במסמכים הנוגעים להם והמוחזקים בתיקם האישי בלשכת המשיבים. מדובר בזכות יסוד, הכלולה בזכות הטיעון, המהווה חלק בלתי נפרד מכללי הצדק

הטבעי. זכות זו גם הוכרה זה מכבר בחוק. עוד יטענו העותרים, כי האופן שבו מפרשים המשיבים את חוק מרשם האוכלוסין, כאמור לעיל, מוטעה. העותרים יטענו, כי אין בסעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין כדי למנוע מסירת מידע לאדם, המבקש מידע בנוגע לרישום לגביו במרשם. העותרים יטענו עוד כי זכותו של אדם לעיין בחומר המצוי בתיקי המינהל הציבורי, אם חומר זה נוגע לו באופן אישי (זכות העיון הפרטית), עוגנה גם בחקיקה ברחבי העולם.

37. בהמשך יטענו העותרים כי יש להם אינטרס ברור בעיון במידע לגביהם. אל מול אינטרס זה לא סיפקו המשיבים כל עילה למנוע את העיון במידע, וקיים חשש כי סירובם לאפשר לעותרים לעיין בתיקם האישי נעוץ בשיקולים שאינם מן העניין.

זכות העיון במסמכי הרשות

38. **זכות הטיעון** בפני רשות מינהלית, השוקלת או העומדת לבצע פעולה הפוגעת בזכות או באינטרס של הפרט, הוכרה כזכות ראשונה במעלה, ומהווה חלק מכללי הצדק הטבעי (ראו למשל: בג"ץ 3/58 **ברמן ואח' נ' שר הפנים**, פ"ד יב 1493, 1508; בג"ץ 3379/03 **מוטסקי ואח' נ' פרקליטות המדינה ואח'**, פ"ד נח(3) 865, 899; בג"ץ 5627/02 **סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פ"ד נח(5) 70, 75).

39. זכות הטיעון הוכרה זה מכבר ככוללת בחובה את **זכות העיון** בחומר המשמש את הרשות המינהלית לקבלת החלטתה:

אכן, מזכות הטיעון הנתונה לאדם להעלות טענותיו בפני רשות מינהלית העומדת להחליט בעניינו נגזרת באופן סביר הזכות לעיין במסמכים המשמשים את הרשות לצורך החלטתה. זאת, בכפוף לסייגים ומגבלות המתחייבים להבטחת פעילותה התקינה של הרשות המינהלית. בלעדי זכות העיון, זכות הטיעון לעולם לא תהא שלמה. ובלעדי זכות הטיעון - החלטתה של הרשות המינהלית עלולה שלא להיות שלמה וללקות בפגם. ראייה זו של זכות העיון של הפרט העלול להיפגע מהחלטת הרשות מתיישבת עם הגישה הכללית ההולכת ומשתרשת כיום בכיוון לצמצום החסיונות על מידע המוחזק בידי הרשות הציבורית ולהגבלתם רק לצרכים חיוניים להשגת אינטרס ציבורי חשוב. (בג"ץ 7805/00 **אלוני נ' מבקרת עיריית ירושלים ואח'**, תק-על 2003(2) 1121, עמ' 1131).

40. **זכות העיון הפרטית**, דהינו – זכותו של אדם לעיין בחומר הנוגע אליו, אישית, והמצוי בתיקי המינהל הציבורי – מבוססת על מעמד הרשות כנאמן של הציבור:

הכלל הוא שמסמכים שנתקבלו בידי הרשות תוך כדי שימוש במסמכות שהוענקה לה על-פי דין, צריכים להיות גלויים ופתוחים לפני הצד הנוגע בדבר; ואין הרשות נשמעת לאמור שמשנכנס המסמך לתיקיה, שוב אין הצד הנוגע בדבר רשאי עוד

לראותנו... הטענה כי באין חובה חוקית לגלות, רשאי אני לכסות ולא לגלות - יכול ותישמע מפי אדם או תאגיד פרטי... אבל אין היא נשמעת מפי רשות הממלאת תפקיד על-פי דין. לא הרי רשות היחיד כהרי רשות הציבור, שזו בתוך שלה היא עושה, ברצותה מעניקה וברצותה מסרבת, ואילו זו כל כולה לא נוצרה כי אם לשרת את הכלל, ומשלה אין לה ולא כלום: כל אשר יש לה מופקד בידיה כנאמן, וכשלעצמה אין לה זכויות או חובות נוספות על אלה, או שונות ונפרדות מאלה, אשר הן נובעות מנאמנות זו או הוקנו לה או הוטלו עליה מכוח הוראות חקוקות. (בג"ץ 142/70 שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, פ"ד כח(1) 325, עמ' 330). (ההדגשה הוספה – י.ב.).

ראו לעניין זה גם: רע"א 4999/95 ALBERICI INTERNATIONAL נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 39, 44; רע"א 291/99 ד.נ.ד. אספקת אבן ירושלים נ' מנהל מס ערך מוסף, תק-על 2004(2) 194, עמ' 200.

41. באשר לחשיבותה של זכות העיון, כחלק ממיצוי זכות הטיעון של מי שעלול להיפגע מהחלטה של רשות מינהלית, נקבע כי:

משנמנע מן הנפגע לקבל את כל חומר הראיות, הרי שבכך נפגמה זכותו לטעון, ואין עליו עוד להראות כי במקרה המיוחד גם הביא הדבר לעיוות דין. החשש (גם אם אינו מבוסס) כי נפלה שגגה מלפני הרשות בהחלטתה הפוגעת, מובנה בעצם העובדה כי זכות הטעון כנגד הראיות שנתקבלו לא עמדה לנפגע במלואה. הערך המוגן של כבוד האדם, בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, אף הוא מחייב את המסקנה כי גם פגיעה בכבוד האדם לתכלית ראויה, לא ראוי לה שתיעשה קודם שמיצה, מי שכבודו עלול להפגע, את זכות הטעון, במובן של קבלת חומר הראיות בשלמותו והזדמנות להגיב עליו, זכות שהיא "חגורת ביטחון" כנגד פגיעה "העולה על הנדרש". (בג"ץ 4914/94 טרנר נ' מבקרת המדינה ואח', פ"ד מט(3) 771, עמ' 791).

42. כל זאת נכון היה גם בעידן שקדם לחוק חופש המידע. כיום, לאחר חקיקת החוק, זכות העיון של הפרט במסמכי רשות הנוגעים לעניינו כלולה בזכות הכללית לגישה למידע שבידי המינהל. (ראו סעיף 1 לחוק חופש המידע). ברע"א 291/99 האמור נקבע בסעיף 16:

המידע נאסף על-ידי רשויות השלטון ומוחזק אצלן בנאמנות עבור אזרחי המדינה ותושביה. לכן ההנחה היא, שכל מידע שמוחזק בידי רשות מרשויות השלטון אמור להיות נגיש לעיונו של הפרט. מבקשת הרשות לשלול את העיון - חובת ההוכחה עליה. כך הדבר בזכות העיון הציבורית; זו למעשה בשורתו של

חוק חופש המידע, שאינו מחייב עוד עניין אישי כתנאי להבטחת זכות העיון (ראו זאב סגל, **הזכות לדעת באור חוק חופש המידע**, (2000) 11). כך הוא, מקל וחומר, בזכות העיון הפרטית, בה גורלו של מבקש המידע המסוים מונח על הכף (והשוו לסעיף 10 לחוק חופש המידע, המונה, בין היתר, את עניינו של המבקש במידע כנסיבה שתשפיע על שיקולי הרשות הציבורית בשוקלה סירוב למסור מידע). (ההדגשה הוספה – י.ב.).

43. נדגיש אפוא בהקשר זה, כי זכותם של העותרים לעיין בתיקם האישי – דהיינו, זכותם לקבל מידע פרטי – הינה זכות יסוד, אשר איננה תלויה הוראה כזו או אחרת בחוק חופש המידע. חידושו החשוב של חוק חופש המידע אינו בעצם הכרתו בזכות לקבל מידע. זכות זו, באשר לאדם לו אינטרס אישי בקבלת המידע, קיימת היתה, בחקיקה ובפסיקה, עובר לחקיקת החוק. החידוש שבחוק, הוא בהכרתו בזכותו של אזרח או של תושב לקבל מהרשות הציבורית מידע בעל אופי ציבורי, שאין לו בו עניין אישי מיוחד (ראו: זאב סגל, **הזכות לדעת באור חוק חופש המידע**, (2000) 11).

כאמור, זה אינו המקרה שלפנינו. בעניינם של העותרים, מחויבים המשיבים להעביר לרשות העותרים את המידע הנוגע להם – ללא כל קשר להוראות חוק חופש המידע.

זכות העיון בתיק משרד הפנים

44. מרשם האוכלוסין הוא בבחינת "מאגר מידע", על פי סעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: **חוק הגנת הפרטיות**). סעיף 13 לחוק הגנת הפרטיות מסדיר את זכות העיון של אדם במידע לגביו, המוחזק במאגר מידע:

א. **כל אדם זכאי לעיין בעצמו, או על ידי בא-כוחו שהרשהו בכתב או על ידי אפוטרופסו, במידע שעליו המוחזק במאגר מידע.**

ב. בעל מאגר מידע יאפשר עיון במידע, לפי בקשת אדם כאמור בסעיף קטן (א) (להלן - המבקש), בשפה העברית, הערבית או האנגלית. (ההדגשה הוספה – י.ב.).

45. חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 (להלן: **חוק מרשם האוכלוסין**) מסדיר הזכות העומדת לכל אדם לקבל מידע בנוגע לרישום לגביו במרשם. בסעיף 29 (א) נקבע:

כל אדם רשאי לקבל ידיעה בנוגע לרישום לגביו במרשם וכן העתק או תמצית מן הרישום.

46. כאמור, המשיבים נאחזים בסעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין ככזה אשר, לכאורה, "מונע" מהם לאפשר לעותרים לעיין בתיקם הנמצא בלשכת המשיבה.

נציין, כי מטרתו של סעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין, היא להגן על פרטיותם של הרשומים במרשם ולמנוע שימוש לרעה בנתונים הקיימים בו. לשם מטרה חשובה זו, מונה הסעיף מספר מצומצם של בעלי תפקידים המוסמכים לעיין במרשם. אך יודגש: אין בסעיף זה כדי למנוע מסירת מידע לאדם המבקש מידע בנוגע לרישום לגביו במרשם.

47. היועץ המשפטי לממשלה התייחס לעניין זה במפורש. בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה בעניין מסירת ידיעות על פרטי רישום במרשם האוכלוסין נקבע כי:

כדי למנוע שימוש לרעה בנתונים אלה שלא למטרתם, קבע החוק כי המרשם והמסמכים שבו אינם פתוחים לעיון (סעיף 31 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965) (להלן – חוק המרשם). לעיקרון זה נקבעו מספר חריגים:

- א. **כל אדם רשאי לקבל מידע המתייחס לו עצמו** (סעיף 29(א) לחוק המרשם);
- ב. מספר בעלי תפקידים רשאים לקבל מידע לצורך מילוי תפקידם (סעיף 31 לחוק המרשם);
- ג. כל אדם רשאי לקבל ידיעה על שמו ומענו של אדם אחר הרשום (סעיף 29(ב) לחוק המרשם);
- ד. אדם שיש לו לכאורה עניין בדבר רשאי לקבל ידיעה על תאריך לידתו של אדם הרשום במרשם ועל פרטי רישום אחרים שייקבעו בתקנות (סעיף 29(ג) לחוק המרשם). כן הותקנו תקנות לגבי פרטי הרישום שניתן לתיתם לבעל עניין לכאורה (תקנות מרשם האוכלוסין (קבלת פרטי רישום של נרשם), התשל"ה-1975).

ההנחיות מצ"ב, מסומנות ע/12.

48. הנה כי כן, סעיף 31 לחוק איננו חל על בקשות של אדם לעיין בתיקו האישי במשרד הפנים. היועץ המשפטי לממשלה קבע במפורש שמטרתו של סעיף 31 היא למנוע שימוש לרעה בנתונים הנמצאים במרשם האוכלוסין. אולם ברי כי אין הדבר כך, כאשר עסקין במקרה בו אדם מבקש לקבל מידע שעניינו הוא-עצמו.

49. נדגיש, כי מלבד אזכור סעיף זה, המשיבים לא מעלים כל עילה לסירובם. גם בעניין זה ההלכה היא ברורה. כאשר רשות מינהלית מסרבת לספק לנוגע בדבר את המסמכים בעניינו, על הרשות לתת הסבר סביר לכך:

הנה-הינה היא הדוקטרינה: מסמכי רשות הציבור פתוחים הם, כעקרון, לפני הנוגע בדבר; וסירוב כי יישמע מפי רשות, לאפשר לאותו נוגע בדבר לעיין במסמכים - הן על דרך הכלל הן על דרך

הפרט - הנטל הוא על הרשות לייסד סירובה. (ע"א 6926/93
מספנות ישראל בע"מ נ' חברת החשמל לישראל, פ"ד מח(3)
 749, 796).

משפט משווה

50. זכותו של כל אדם לעיין במידע לגביו המוחזק אצל הרשויות מעוגנת גם בחקיקה של מדינות רבות. כך למשל, **החוק האנגלי להגנה על מידע (Data Protection Act) משנת 1998** קובע, בסעיף 7(1) בפרק II לחוק, כי לכל אדם יש זכות לעיין במידע אשר נצבר בעניינו על ידי כל רשות מנהלית רלוואנטית:

Subject to the following provisions of this section and to sections 8 and 9, an individual is entitled—

(a) to be informed by any data controller whether personal data of which that individual is the data subject are being processed by or on behalf of that data controller,

(b) if that is the case, to be given by the data controller a description of—

(i) the personal data of which that individual is the data subject,

(ii) the purposes for which they are being or are to be processed, and

(iii) the recipients or classes of recipients to whom they are or may be disclosed,

(c) to have communicated to him in an intelligible form—

(i) the information constituting any personal data of which that individual is the data subject, and

(ii) any information available to the data controller as to the source of those data, and

(d) where the processing by automatic means of personal data of which that individual is the data subject for the purpose of evaluating matters relating to him such as, for example, his performance at work, his creditworthiness, his reliability or his conduct, has constituted or is likely to constitute the sole basis for any decision significantly affecting him, to be informed by the data controller of the logic involved in that decision-taking.

51. גם בארצות הברית מעגנים חוקי המדינות השונות את זכותו של כל אדם לעיין במידע בנוגע לו והמצוי בידי הרשויות. כך למשל, **החוק במדינת קליפורניה** קובע כי לכל אדם עומדת הזכות לקבל כל מידע לגביו המוחזק על ידי כל רשות,² ולקבל עותקים של המסמכים הנמצאים אצל הרשות (בתוך 15 ימים מיום הבקשה).³ החוקים **במדינות אוהיו, קונטיקט ניו-יורק והוואי** קובעים אף הם הוראות דומות.⁴

52. החוק הגרמני בדבר סדרי המינהל משנת 1976 קובע גם הוא, בסעיף 29, כי הרשות המוסמכת תתיר לאדם הנוגע בדבר לעיין במסמכים הנוגעים להליך המינהלי, אם המידע שבמסמכים דרוש כדי לממש או להגן על אינטרס משפטי שלו.⁵

הפגיעה בזכויותיהם של העותרים

53. אל מול היעדר העילה למנוע מהעותרים את מבוקשם – ניצב האינטרס הברור של העותרים בקבלת המידע. נציין, כי עניינם של העותרים עבר כיום לבחינתה של מחלקת תושבות בלשכתה של המשיבה. נראה כי השימוע, אליו הוזמנו העותרים, עתיד לעסוק בנושא מעמדם של העותרים כתושבי קבע בישראל – נושא, שמטבעו, חשיבותו עבור העותרים מכרעת. נפרט מעט בעניין החשיבות שבקבלת המסמכים.

54. ראשית, בדיקת המסמכים שהוגשו בתיק, בסיוע של עורך דין, עשויה לגלות דברים שנחוץ להשלים לקראת השימוע או במסגרתו. שנית, מסמכים שהוגשו בעבר, ושכיום אינם בידי העותרים, אך נשמרו בתיק משרד הפנים, עשויים להיות רלוונטיים לביסוס טענותיהם של העותרים. בהקשר זה ייאמר, כי לא ייתכן שמשרד הפנים יחזיק במונופול אלו מהראיות שבתיק ישמשו בבירור הטענות בין הצדדים ואלו לא.

55. בהקשר זה יצוין כי, מטבע הדברים, לא כל מסמך שהוגש או שנתקבל – נשמר בידי הפונים למשרד הפנים. לעומת זאת, ועל אף ששמו של משרד הפנים, בענייני סדר וארגון – אינו יוצא לפניו, בכל זאת ניתן לצפות שכרשות מינהלית, ישמור על כל המסמכים הרלוונטיים.

56. בתי המשפט נתנו משקל מיוחד לזכותו של אדם לעיין במסמכים הנוגעים לו, המוחזקים על ידי הרשות, כאשר שלילת הזכות עלולה לפגוע בזכויות יסוד העומדות לו. כך למשל, במקרה אחד סירב משרד הרישוי למסור לעותרים תוצאות של בדיקות של המכון הרפואי לבטיחות בדרכים. בשל תוצאות אותן בדיקות נפסלו העותרים לנהיגה בכלי רכב מסוימים, וכך נפגעה פרנסתם. בג"ץ קבע כי:

איננו סבורים כי יש יסוד להסתרת המידע הרפואי מן הנבדק מבלי שהונח לכך יסוד בחיקוק כלשהו. אדם זכאי לדעת פרטים על עצמו המהווים יסוד מסד לשלילתן ממנו של זכויות אשר להן

² Civil Code § 1798.32.

³ Civil Code § 1798.34(b).

⁴ ORC Ann. 1347.08; CONN. GEN. STAT. § 4-193; N.Y. PUB. OFF. LAW § 95; HAW. Rev. STAT. § 92F-2.

⁵ ראו: 39 (1985) M. P. Singh, *German Administrative Law in Common Law Perspective*; י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (תשנ"ו, כרך ב) 877.

השלכה ישירה על פרנסתו, אלא אם כן סובר המחוקק שיש מקום להטלת הגבלות כאמור לעיל. (בג"ץ 708/88 **דדון נ' המכון הרפואי לבטיחות בדרכים**, פ"ד מד(2), 224, עמ' 226).

57. מקרה נוסף, שבא לפתחו של בית המשפט העליון, עסק בבקשתו של אדם לעיין בחומר החקירה הפלילית שהתקיימה בעניינו. זאת, על מנת שיוכל לבקש לשנות את עילת הסגירה של התיק וכן על מנת שיוכל לפתוח בהליכים משפטיים כנגד המתלונן ולעשות שימוש בחומר זה בהליכים משפטיים אחרים שהוא כבר מנהל. בעניין זה גם עלתה זכותו של אדם להגן על שמו הטוב. בג"ץ התייחס באותו מקרה לחוק חופש המידע, בו מצוינים מצבים בהם הרשות איננה מחויבת למסור את כל המידע שברשותה. בג"ץ קבע, כי גם כאשר קיים פטור מגילוי המידע, על פי חוק חופש המידע, אין הדבר מונע, בהכרח, מתן זכות עיון לאדם שיש לו **עניין ישיר ומיוחד** במידע המבוקש (וידגש: במקרה שלפנינו לא קיים כל פטור על פי החוק):

אי תחולת החוק על גופים ועניינים מסוימים אכן עלול למנוע מסירת מידע מאותם גופים למבקש שאינו נוגע לעניין במישרין (ראה: ע"ס 8282/02 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' מדינת ישראל, משרד מבקר המדינה, פ"ד נח(1) 465). אולם בענייננו מדובר בזכות עיון פרטית של אדם שיש לו עניין ישיר ומיוחד במידע המבוקש (ראה: רע"א 291/99 הנ"ל, בעמודים 232-233; י' זמיר הסמכות המינהלית (תשנ"ו, כרך ב), בעמ' 885-876). לגבי מבקש כזה, המבסס את בקשת העיון על אינטרס אישי מיוחד, הפטור מגילוי המידע על-פי חוק חופש המידע אינו מונע, בהכרח, את העיון. (בג"ץ 10271/02 **פריד ואח' נ' משטרת ישראל - מחוז ירושלים ואח'**, תק-על 2006(3) 1128, עמ' 1132).

באותו מקרה טענה המדינה כי העברת חומר החקירה לעותר עלולה לפגוע באינטרס הציבורי של שיתוף פעולה עם המשטרה. כדי להגן על אינטרס זה, טענה המדינה, יש להבטיח את אמון הציבור בכך שמסמכים או עדויות הנמסרים למשטרה במסגרת חקירה פלילית נגד חשוד מסוים, לא יועברו לידי החשוד אלא בהעדר ברירה אחרת. בית המשפט לא קיבל עמדה זו, וקבע כי זכותו של העותר לקבל את חומר החקירה בעניינו גוברת. כאמור, במקרה דנן לא נטענה כל טענה לפגיעה באינטרס הציבורי, אם יורשה לעותרים לעיין בתיקם המתנהל אצל המשיבים. טענה זו ממילא גם איננה סבירה.

58. במקרה אחר, שנדון בבית המשפט לעניינים מינהליים, ביקשה אישה מעמד של פליטה, אולם הוועדה המייעצת לענייני פליטים שבמשרד הפנים המליצה שלא לאשר את בקשתה. העותרת ביקשה להעביר לידיה את המלצות נציבות האו"ם לפליטים בעניינה, אך המשיב טען כי אינו חייב להמציא לעותרת את ההמלצות, שכן מדובר לטענתו במסמכים פנימיים של גורם מייעץ. בית המשפט לא קיבל עמדה זו:

אין די בכך שהחומר שחשיפתו מתבקשת יהא תוצר של דיונים פנימיים כדי להטיל עליו חיסיון מוחלט, שכן נקבע בסעיף 10 לחוק כי "בבואה לשקול סירוב למסור מידע לפי חוק זה, מכוח הוראות סעיפים 8 ו-9, תיתן הרשות הציבורית דעתה, בין היתר, לענינו של המבקש במידע, אם ציין זאת בבקשתו, וכן לענין הציבורי שבגילוי המידע..." כלומר, בכל מקרה ומקרה יש לאתר את נקודת האיזון הראויה שבין האינטרס הפרטי בקבלת המידע מרשות ציבורית והצורך בשקיפות של פעולות השלטון ובקיומה של ביקורת עליהן לבין הצורך להבטיח את תפקודה היעיל של הרשות הציבורית בקבלת החלטותיה. יצוין כי "אם הצביע מבקש המידע על עניינו הפרטי במידע המבוקש, יש בכך משום נימוק כבד-משקל המטה את כפות המאזניים אל עבר מסירת המידע..." (עניין המועצה להשכלה גבוהה, פסקה 21). כמו כן, "חוות-דעת או טיוטה, המביעות עמדה מנומקת, שניתנו במסגרת התייעצות פנימית בטרם קבלת החלטת רשות, נושאות עימן חשיבות מיוחדת להבנת אופן קבלת החלטות על ידה (ז' סגל הזכות לדעת באור חוק חופש המידע (תש"ס) ע' 202). (עת"מ (י-ס) 1087/06 **ביילין נ' שר הפנים**, תק-מח 2008(2) 11698, עמ' 11701).

59. נציין, כי קבלת המסמכים מתיקם האישי של העותרים, הכרחית גם לצורך פנייה עתידית שלהם לבית המשפט, אם וכאשר זו תידרש, לאחר שתתקבל החלטת המשיבים בעניינם. כך למשל, הימנעות מצירוף הפניות למשיבים לעתירה מינהלית, עלולה לעלות לעותרים במחיקת עתירתם:

עותר הפונה לבית המשפט חייב להצטייד מבעוד מועד בפניותיו המקדימות אל הרשות המינהלית, ואין הוא רשאי לדרוש (כפי שדרשו העותרים) צו ביניים והזמנת הרשות המינהלית לדיון בטרם הציג מסמכים כאלה המבססים לכאורה את עתירתו. אם פנייתו אל הרשות אבדה לו, עליו לבקש מהרשות העתק ממנה לפני הגשת העתירה והבקשה לסעד זמני. (עת"מ (י-ס) 560/07 **סאפי ואח' נ' שר הפנים ואח'**, תק-מח 2007(2) 11953, עמ' 11954).

60. הנה כי כן, העיון במסמכים מתבקש על מנת לסייע לעותרים בהגנה על זכויותיהם הבסיסיות. מדובר בסיוע לעותרים במיצוי זכויותיהם באשר למעמדם האזרחי בישראל – עניין שלא ניתן להפריז בחשיבותו לגבי המשך חייהם, בכלל, וחייהם בישראל, בפרט.

שיקולים זרים

61. לאור העובדה שאין כל עילה נראית לעין לסרב לבקשת העותרים, צץ ועולה החשש כי שיקולים זרים הם שהנחו את המשיבים בהחלטתם.

62. כאמור בסעיף 24 לעיל, המשיבים הסכימו להעביר לידי העותרים שני מכתבים שנשלחו לעותרים. הא ותו לא. בניגוד חד לקימוץ זה, בטרם התקבלה ההחלטה המינהלית, עומדת התנהלותם של המשיבים לאחר שמתקבלת החלטה ואף לאחר שמוגשת עתירה נגד ההחלטה. כידוע, בשלב ההשגה על ההחלטה (בוודאי לאחר שמוגשת עתירה), מצרפים המשיבים, בנדיבות לב שאין לה גבולות, את כל ההתכתבויות והמסמכים שנמצאים בתיק, וזאת כאשר אלו משרתים את מטרותיהם. כך למשל, כאשר מבקשים המשיבים להוכיח כי הפונים אליהם אינם מקיימים מרכז חיים בישראל או אינם מקיימים תא משפחתי משותף – "מוכנים" המשיבים, ללא כל בעיה, לצרף חומרי חקירה של המוסד לביטוח לאומי, תצהירים שונים שהגישו הפונים אליהם, פרוטוקולים של שימועים שנעשו לפונים בלשכתם, ועוד ועוד. כל זאת, כתמיכה לטענותיהם השונות ולעיתים גם כהוכחה לכך שהפונים אינם דוברי אמת.

האם במקרה דנן מבקשים המשיבים למנוע מן העותרים לקבל לידם מסמכים, על מנת לשמור אותם כקלפי משחק, בהם ישתמשו בהמשך נגד העותרים? האם זו הסיבה האמיתית העומדת בבסיס סירובם של המשיבים לאפשר לעותרים לעיין בתיק?

63. בית המשפט התייחס בחומרה למקרים בהם נתגלה כי חוסר תום לב ושיקולים זרים 'הסתננו' להחלטת הרשות. כך למשל, התייחס הנשיא לשעבר מ' שמגר להיעדר תום לב ולחוסר יושר בפעילותה של רשות מינהלית:

דוגמה אחרת מתגלמת במקרה, בו מתכוון בעל סמכות להשיג מטרה, אשר שונה מזו, אשר לפי ידיעתו ואמונתו צריכה לשמש אותו בעת שיקוליו. הווה אומר, המירמה מתהווה כאשר יש שוני בין הטעם הגלוי, בעטיו נופלת החלטה פלונית, לבין הטעם האמיתי והנסתר; כאשר הרשות הנותנת את הטעם, המהווה הסוואה או כיסוי חיצוני לכוונה הנסתרת האחרת, יודעת אל נכון, כי אין זהות בין הדברים שבפה לבין אלו שבלב, הרי יש לפנינו דוגמה אופיינית להעדר יושר או למירמה (בג"ץ 376/81 משה לוגסי ואח' נ' שר התקשורת ואח', פ"ד לו(2), 449, עמ' 460-459).

64. באשר לנפקות שקילתו של שיקול זר, קבע בעבר השופט י' כהן, כי בבחינת מעשה הרשות יש לבחון:

האם היתה לשיקול הפסול או למטרה הפסולה השפעה ממשית על מעשה הרשות, ואם כך היה הדבר, הרי יש לפסול את מעשה

הרשות. (בג"ץ 392/72 אמה ברגר נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה פ"ד כז(2) 773,764).

סיכום

65. מכל הטעמים האלו, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לצו על תנאי, להפכו למוחלט ולחייב את המשיבים בתשלום שכ"ט עורך-דין והוצאות משפט.

ירושלים, 2 באוקטובר, 2008

יותם בן הלל, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 52164)